

szek között a Brenner-hágó sem tekinthető többé „katonai és védőfal”-nak, inkább Európa felé vezető útnak. Olaszországnak és Ausztriának az Európai Unióhoz tartozása, a vasfüggöny lehullása, Jugoszlávia és Csehszlovákia szétesése és az európai államok várható összeolvadása éppenséggel azt követeli meg, hogy az „Aquila Tirolensis” tala-jából sarjadó, példaadó európai gesztusok tanúja lehessen a világ. Durnwalder így beszélt erről kormánynyilatkozatában: „Ennek kifejeződése a »Tirol euróregió« eszméje, amely az egyes ember számára is áttekinthető és megérthető egység kíván lenni a nagy Európában. Ez azt az esélyt kínálja nekünk, hogy a határok elmozdítása nélkül közös gazdasági, kulturális és szellemi életteret hozzunk létre, és ezzel támasszuk alá a történelmileg kialakult össze-tartozást”.

Időközben felavatták Brüsszel-ben a közös „Észak-Kelet-Dél-Tirol és Trentino irodá”-t. És aki ma Dél-Tirolba látogat, gazdaságilag virágzó tartományt lát maga előtt, amelyben szinte egyáltalán nincs munkanélküliség, ahol a helyben kigazdálkodott adójövedelem nyolcvan százaléka visszaáramlik a régióba. Olyan országot, ahol az autonómia-törvény a népszámlálások segítségével megállapított etnikai képviseleti arányban biztosítja az új alapokat a társadalmi, gazdasági fellendülés és a személyes előmenetel számára.

A legutóbbi népszámlálást 1991-ben tartották. Ez a következő erőviszonyokat mutatta ki az egyes népcsoportok között: német nyelvi csoport 67,99 százalék, olasz nyelvi csoport 27,65 százalék, ladin nyelvi csoport 4,36 százalék. Az

autonómia-törvénynek egyébként gyenge pontja, hogy a ladinokat az etnikai képviseleti arányban figyelmen kívül hagyja, mindazonáltal a tartomány elnöke, Durnwalder a gyakorlatban sokat tesz figyelembe vételük érdekében. Ezzel együtt a ladinoknak, akik három olasz tartományban élnek elszórva, egyedül Dél-Tirolban van autonóm helyzetük, ami lehetővé teszi a népcsoport fennmaradását. Most olyan politikai megoldásra törek-szenek, hogy Belluno és Venetio tartományokban is önálló népcsoporti jogokat biztosítsanak számukra. Öntudatukban csak a dél-tiroli autonómia-törvény óta kezdtek megerősödni...

Walter Raming

Hegyessy Mária fordítása

Európai ernyő

Kedves ajándékot kaptam a minap: egy Európa föderalizálásáért figyelemre méltó elkötelezettséggel sakra szálló nemzetközi szervezet budapesti szemináriumán előadást tartottam a magyarországi kisebbségekről, amit a rendezők egy esernyővel köszöntek meg. A ragyogó kék szöveten aranyszínű ötágú csillagok futnak körbe. Az európa-zászló színei és motívumai. Tetszik. Beférünk-e alá valamennyien? Megvéd-e minket az esőtől?

Az Európai Népcsoportok Föderális Uniója (FUEV) – a legnagyobb európai kisebbségi civilszervezet, konzultatív státusszal az Európa Tanácsnál és az ENSZ-nél – becslése szerint Európában (ide értve a volt Szovjetunió területét is) mintegy 200 nemzeti kisebbség „saját államisággal rendelkező nép és államhatárok által elválasztott néprész” él. Körülbelül százmillió ember. Akinek joga van anyanyelvéhez, önazonosságához, a saját közösségéhez való tartozáshoz, a közösségként való fennmaradáshoz. Egyszerűbben: az esélyegyenlőséghez.

Joga van, de az aggodalom is megfogalmazódik benne: vajon az európai integráció előrehaladtával nem kerül-e még inkább veszélybe sajátos önazonossága?

Nemcsak a kisebbségi polgár kérdése ez. Felteszi magának a német és az angol, az osztrák és a spanyol is. De valamiért mégis érzi, szabadsága, jövője így biztonságosabb. Az általa megbízott politikustól, adótalléraiából fizetett hivatalnoktól pedig garanciákat vár mindehhez.

„Európa gondja a kisebbségi kérdés” – olvastam nemrég egy újságcikkben. Én másképp fogalmaznék: Európa feladata a kisebbségi polgár megnyugtatása is. Neki is garanciákat kell kapnia, hogy elhiggye, megmaradhat annak, ami. Számos jó példa létezik már Európában, Dél-Tiroltól Skandináviáig az autonómia különböző formái bizonyították életképességüket. Az egyes államok jogrendjébe illesztett autonómia-megoldások általában hosszú párbeszéd eredményei állam és kisebbség között, s egyik fontos tanulságuk is ez: igazán tartós megoldás ott lehetséges, ahol mindkét fél hajlandó konszenzust keresni.

Nem lehet ez másként egy – még alakuló – nemzetközi kisebbségvédelmi rendszer esetében sem. Az európai szervezetek, különösen az Európa Tanács és az EBESZ, a kilencvenes évek elején számos progresszív megoldást dolgoztak ki, több egyezmény, ajánlás született a kisebbségi jogok védelmére. Egy, a már említett FUEV által is szorgalmazott és az európai emberi jogi egyezmény kiegészítését szolgáló, átfogó kisebbségjogi alapszabályozás azonban még várat magára, mint ahogy nincs egységes kisebbségi autonómiaszabályozás sem.

Reméljük, lesz. Lesz olyan ernyő, amely nem csupán szép, de az esőtől is véd.

Heinek Ottó